

Nr 24.

Av greve **Wachtmeister, Axel**, om vissa fiskehamnars byg-
gande.

Det torde vara allmänt bekant, att bland alla närings- och industri-
grenar stenindustrien är den, som lider hårdast av nu rådande kristid.
På de flesta andra områden har man visserligen fått arbeta under ab-
norma förhållanden, men man har där, åtminstone hittills icke i större
utsträckning lidit något allvarsamt avbräck, utan arbetet har i stort
sett bedrivits med framgång.

Därför synas alldeles särskilda skäl tala för undantagsåtgärder från
det allmännas sida för avhjälpande eller lindrande av arbetslösheten
inom den kategori arbetare, som nu råkat i nödläge.

Stenhuggeriarbetarna i Blekinge torde i runt tal utgöra omkring
3,000, som alla mer eller mindre hårt beröras av rådande svåra för-
hållanden. Också har Kungl. Maj:t — och de arbetsbehövande stenar-
betarna i Blekinge kunna icke vara nog tacksamma härför — med ut-
omordentligt tillmötesgående och stor snabbhet sökt ordna igångsättande
av arbeten till nödens avhjälpande. Bland annat har Kungl. Maj:t efter
hemställan av Konungens befallningshavande i skrivelse till väg- och
vattenbyggnadsstyrelsen av den 5 november 1915 anbefallt styrelsen
att så fort ske kan igångsätta arbeten med uttagning, bearbetning och
framforsling av den för de båda hamnbyggnaderna vid Hällevik och
Nogersund behövlige stenen. Konungens befallningshavandes hemstäl-
lan med avseende på Stenshamn har däremot icke föranlett till någon
Kungl. Maj:ts åtgärd.

Uttagningen av sten till dessa båda förstnämnda hamnbyggnader skall,
även om den, såsom det nu synes arta sig, kommer att ske icke inom de
egentliga stenhuggeridistrikten utan i omedelbar närhet av de blivande
hamnarna, bliva ett ovärderligt tillskott till arbetsmöjligheterna för de
västra stenhuggeridistrikten. Men dels rör sig nu frågan om arbete för

åtskilliga tusental arbetare, dels ligga de blivande hamnbyggnaderna vid Hällevik och Nogersund på allt för stort avstånd från det avsevärda antal stenhuggare, omkring 600, som bebo de fattiga, mycket isolerade ökommunerna i länets östra skärgård.

För dessa arbetare skulle ett igångsättande av hamnbyggnaden vid Stenshamn, som ligger inom denna skärgård, vara till oskattbar hjälp.

Nu är ställningen för stenarbetarna i denna trakt för närvarande denna, att länets tre största stenhuggerifirmor, såsom förmedlare av leveranser av nödhjälps natur dels till kronan, dels till Karlskrona stad, förbundit sig att efter en viss mycket låg norm hålla alla öarnas stenarbetare med arbete till den 1:sta april detta år, varvid firmorna måste för framtiden lagra en betydande kvantitet. Nöden är på grund av de tryckta prisen redan nu stor, och man frågar sig, huru tillståndet skall bli, då efter denna tid all möjlighet till arbetsförtjänst upphört. Kommunerna i fråga hava redan förut ytterst dålig bärkraft och genom det nödtvungna uteblivandet av kommunalutskylder från den största delen av befolkningen kommer här ställningen att bli sådan, att det synes mig vara statsmakternas oavvisliga skyldighet att gripa in. Väl finnes då den rena understödsvägen med begagnande av det under förlidet års riksdag anvisade anslaget av 5 miljoner att i överensstämmelse med vissa angivna grunder användas för understödjande av arbetslösa. Men självfallet är det ur alla synpunkter långt mer tilltalande att, när så sig göra låter, söka avhjälpa det onda medelst beredande av arbetstillfällen. Nu har ju riksdagen en gång beslutat att ett företag, som skulle lämna rikliga arbetsmöjligheter — hamnbyggnaden vid Stenshamn — skall komma till utförande, visserligen enligt den uppgjorda planen först efter några år, men under nu rådande exceptionella förhållanden synes det mig ligga i öppen dag, att arbetets igångsättande måste påskyndas. Nödens och arbetslöshetens avhjälpande genom påbörjande några år förr än avsett varit av detta produktiva företag måste vara mycket att föredraga framför de improduktiva understödsanordningar, som eljest i stor utsträckning komma att krävas.

För den händelse riksdagen icke skulle anse det vara riktigt att genom Stenshamns framflyttande i ordningsföljden försena de hamnbyggnader, som därigenom skulle komma att något uppskjutas, har jag från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inhämtat, att den ungefärliga kostnad, vartill uttagning av sten på platsen till ett blivande hamnbygge vid Stenshamn skulle belöpa sig, utgör omkring 75,000 kronor,

vilket belopp då utöver det av Kungl. Maj:t begärda anslaget av 590,000 kronor skulle på extra stat av riksdagen anvisas.

På grund av vad jag nu anfört får jag vördsamt alternativt hemställa,

att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts hemställan under punkt 59 nionde huvudtiteln, med avseende på ordningsföljden för de år 1911 beslutade fiskehamnarnas byggande måtte uttala sig för det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda alternativet, enligt vilket icke endast Hälleviks och Nogersunds utan även Stenshamns fiskehamnsbyggnad skulle påbörjas innevarande år;

eller

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts nyssnämnda hemställan oförändrad, på extra stat för år 1917 till uttagande av sten till den år 1911 beslutade hamnbyggnaden vid Stenshamn ville anvisa 75,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år härav utanordna behöfligt belopp.

Stockholm den 25 januari 1916.

Axel Wachtmeister.
